

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN STELSELONDERZOEK 2013-2014

Laterna Magica

Plaats : Amsterdam
BRIN nummer : 29UA|C1
Onderzoeksnummer : 273944
Datum onderzoek : 16 en 17 juni 2014
Datum vaststelling : 16 september 2014

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	CONCLUSIE	13
	BIJLAGE 1 OORDELEN	14

1 INLEIDING

Op 16 en 17 juni 2014 heeft de inspectie Laterna Magica bezocht in het kader van een landelijk stelselonderzoek naar de staat van het primair onderwijs in Nederland. Het doel van dit onderzoek is het verzamelen van informatie over een aantal indicatoren, waarover de inspectie rapporteert in het Onderwijsverslag 2013-2014. Deze indicatoren hebben betrekking op de opbrengsten, het onderwijsleerproces, de zorg en begeleiding en de kwaliteitszorg. Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven is tevens standaard gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd.

Bijlage 1 bij dit rapport bevat een overzicht van de indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

De bevindingen uit het stelselonderzoek worden gebruikt om te bezien of het reeds aan de school toegekende basisarrangement kan worden gehandhaafd. Eventueel geconstateerde tekortkomingen worden betrokken bij de eerstvolgende risicoanalyse.

Toezichthistorie

Het vorige kwaliteitsonderzoek vond plaats op 30 maart 2010.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids en het schoolplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijk verplichte onderdelen in de schoolgids en het schoolplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van jaardocumenten en andere documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Schoolbezoek, waarbij
 - schooldocumenten, handelingsplannen en groepsplannen zijn bestudeerd;
 - in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in unit 2, 3, 4 (onderbouw en bovenbouw), Daarnaast hebben er algemene observaties plaats gevonden in de unit 1 en unit 5.

- gesprekken met de directie, de orthopedagoog, leraren en leerlingen zijn gevoerd;
- een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiger van het bestuur na afloop van het schoolbezoek is gevoerd.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2012 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 van dit rapport beschrijft de inspectie de bevindingen die uit haar onderzoek op Laterna Magica naar voren zijn gekomen. Bij de geconstateerde verbeterpunten is tevens een onderbouwing opgenomen. In hoofdstuk 3 volgt de conclusie. Bijlage 1 van dit rapport bevat een overzicht van de bij dit onderzoek gebruikte indicatoren en de bevindingen van de inspectie daarover.

2 BEVINDINGEN

Algemeen beeld

Uit het overzicht in bijlage 1 valt op te maken dat de kwaliteit van het onderwijs op Laterna Magica op alle onderzochte indicatoren op orde is.

De inrichting van het onderwijs is gebaseerd op de principes van Natuurlijk Leren, waarbij het onderwijs zoveel mogelijk in samenhang en betekenisvolle contexten wordt aangeboden. Naast de cognitieve ontwikkeling hecht de school veel belang aan de sociale en persoonlijke vorming. Dit is terug te zien in het aanbod, het pedagogisch klimaat en het systeem van begeleiding. Leerlingen hebben veel ruimte om keuzes te maken in het aanbod. Leraren bewaken goed of alle kerndoelen aan bod komen en of de leerlingen voldoende progressie boeken op de basisvaardigheden rekenen, lezen, taal en spelling. Hierdoor kunnen ze als het nodig is, in dialoog met de leerling, tijdig bijsturen.

De kwaliteitszorg is op verschillende onderdelen als goed beoordeeld. De school heeft een hecht en zeer gedreven team dat in hoge mate doelgericht werkt aan de ontwikkeling van het onderwijs. Het schoolontwikkelproces kenmerkt zich door een cyclische benadering van ontwerpen, uitvoeren, evalueren, onderzoeken en bijstellen. Daarbij is de evaluatie en de reflectie op de leerresultaten direct gekoppeld aan de evaluatie van het onderwijsleerproces. Deze integrale kwaliteitsbenadering is een sterk punt van de school.

De directie is trots op de wijze waarop de teamleden systematisch werken aan de kwaliteit en dit steeds verder verfijnen. De leraren benadrukken als positief punt 'het lerend vermogen van het team', ze delen kennis en ervaringen en breiden daarmee hun gemeenschappelijke kennisbasis uit. Verder slagen ze er als coach en begeleider steeds beter in om te kijken naar de individuele ontwikkeling van leerlingen en te bepalen wat de volgende stap in de ontwikkeling is. De leerlingen waarmee de inspectie heeft gesproken hebben het ook erg naar hun zin op school; zij vertellen over hun talenten en kunnen aan de hand van hun portfolio goed aangeven wat ze hebben geleerd.

Toelichting

Uitgangssituatie

Basisschool Laterna Magica heeft momenteel zo'n 550 leerlingen. Daarmee is het aantal leerlingen in drie jaar tijd verdubbeld. Om leerlingen een kleinschalige setting te bieden is het onderwijs georganiseerd in units, bestaande uit zo'n 100

leerlingen. Elke unit bestaat uit vier onderbouw óf bovenbouwgroepen. Aan elke unit is een team van vier leraren (en twee of drie pedagogische begeleiders vanuit de IKC) verbonden, die samen de verantwoording dragen voor alle leerlingen. Daarnaast heeft elke groep een eigen coach.

Opbrengsten zijn voldoende en vertonen een stijgende lijn

De eindopbrengsten van de school zijn voldoende (2012, 2013 en 2014). De gemiddelde scores van de Cito-eindtoetsen liggen iets boven het landelijk gemiddelde. Ook de tussenopbrengsten zijn voldoende. De inspectie baseert dit oordeel op de resultaten van technisch lezen in de groepen 3 en 4, rekenen en wiskunde in de groepen 4 en 6 en begrijpend lezen in groep 6.

De school werkt opbrengstgericht en gaat bij het stellen van de streefdoelen uit van hoge verwachtingen (gemiddeld niveau A-). Deze doelen zijn ook realistisch, want de school heeft veel leerlingen die het relatief goed doen. De interventies op het vlak van spelling en rekenen, waaronder aandacht voor strategieën, hebben al zichtbaar geleid tot een verbetering van de resultaten.

Een rijk en uitdagend onderwijsaanbod

Bij de inrichting van het onderwijsaanbod hanteert de school de kerndoelen en de hiervan afgeleide leer- en ontwikkelingslijnen als kader. Voor rekenen en begrijpend lezen gebruikt de school methoden en voor lezen en spelling een vaste methodiek. De basisvaardigheden (lezen, spelling, rekenen, begrijpend lezen) worden volgens een vast ritme aangeboden, veelal in de vorm van gerichte instructie aan een kleine groep leerlingen. De leerlingen kunnen zich - passend bij hun ontwikkeling- inschrijven voor één van de 'clubs' (spellingclub, rekenclub etc.) en passen de kennis en vaardigheden toe in betekenisvolle contexten. Zo moeten de leerlingen die op basis van hun talent of interesse 'expert' willen worden op een bepaald vlak (dat kan variëren van rekenexpert tot diervorzorger) een sollicitatiebrief schrijven en een motivatiegesprek voeren. Waar mogelijk worden de 'experts' ook ingezet om andere kinderen te begeleiden, bijvoorbeeld bij het lezen en rekenen. De inspectie heeft hier een aantal mooie voorbeelden van gezien.

Het overige aanbod (zaakvakken, kunstvakken e.d.) krijgt op een andere wijze vorm. De school gaat uit van een aantal kernconcepten die globaal in te delen zijn in twee hoofdstromen: natuur en techniek en mens en maatschappij (bron: toolkit KPC). De hiervan afgeleiden deelthema's komen gedurende de schoolloopbaan meerdere keren langs, waaronder de thema's burgerschap en communicatie. Verder is het aanbod goed afgestemd op de onderwijsbehoeften van leerlingen. Omdat er binnen de units met gemengde leeftijdsgroepen en een team van leraren wordt gewerkt, kunnen leerlingen op hun eigen niveau het aanbod krijgen dat bij hun ontwikkelingsniveau past.

Een sterk pedagogisch klimaat

Bij dit stelselonderzoek beoordeelt de inspectie het 'schoolklimaat' met een beperkte set indicatoren, die vooral te maken hebben met het veiligheidsbeleid. De pedagogische aspecten, die bij het vorige kwaliteitsonderzoek (2010) als goed zijn beoordeeld, waaronder de wijze waarop leraren persoonlijke aandacht geven aan leerlingen en het zelfvertrouwen bevorderen, zijn nog steeds sterke punten van de school. Om het sociaal gedrag van leerlingen te versterken heeft de school in het pedagogisch beleidsplan (pedagogisch tact) duidelijke afspraken vastgelegd over hoe leraren (en andere begeleiders binnen de IKC) de leerlingen aanspreken ('Laterna Magica taal') en het juiste gedrag voorleven. De kinderen worden positief benaderd, vanuit gelijke hoogte en vanuit contact. Deze aanpak is goed zichtbaar in alle units. De inspectie heeft het pedagogisch klimaat in alle units als uiterst plezierig ervaren en ook de tevredenheidsenquêtes (leerlingen, ouders, personeel) bevestigen dit beeld.

Uitnodigende lessituaties

Voor elk kind stelt de school een ontwikkelplan vast, met daarin de onderwijsbehoeften van de leerlingen en de leerdoelen die de komende periode centraal staan. De plannen worden drie keer per jaar geëvalueerd en bijgesteld. Leerlingen zijn zelf eigenaar van het proces en houden in het portfolio bij waaraan ze hebben gewerkt. In overleg met hun coach maken zij afspraken over het aanbod, de prestaties en/of onderzoeksvragen waaraan ze willen werken. Daarnaast is er dagelijks een aanbod in de vorm van lees-, spelling- of rekenclubs. Deze clubs worden verzorgd door hun eigen coach of een leraar/expert van de unit en soms zelfs door leerlingen met een bepaald talent. De lessen (clubs) die de inspectie heeft gezien, zijn wat de kwaliteit van de instructie en afstemming betreft voldoende. Dit geldt ook voor de taakgerichtheid en de actieve betrokkenheid van leerlingen. In een aantal gevallen kan wel de efficiënte onderwijstijd nog beter worden benut en kunnen leraren de leerlingen nog beter helpen zelfsturend te zijn (benoemen welk gedrag je verwacht). De inspectie heeft in de verschillende units ook goede voorbeelden gezien op het vlak van de instructie (waaronder aandacht voor strategieën), het gebruik van coöperatieve werkvormen en krachtige leeromgevingen.

Het kind centraal

De school gaat uit van het principe 'ieder kind valt op en niemand valt uit'. De school heeft een 'kind volg jezelf systeem', waarbij de leer- of ontwikkeldoelen samen met de leerlingen worden bepaald. Bij de evaluatie van het portfolio wordt gekeken in hoeverre deze doelen of prestaties zijn gerealiseerd. Als het

doel gerealiseerd is, wordt dit genoteerd in de map onder de noemer 'vieren'(van successen). Foto's van de prestaties, werkjes en tekeningen van leerlingen worden in de portfolio als bewijsmateriaal opgenomen. Tijdens het bezoek heeft de inspectie met een aantal leerlingen gesproken over het gemaakte werk. Het valt op dat ze niet alleen kunnen benoemen wát ze gedaan hebben, maar ook aan welke leerdoelen en/of geleerde strategieën ze hebben gewerkt. Dat is best bijzonder en daarmee geven leerlingen blijk van 'eigenaarschap'.

De leraren volgen de ontwikkeling van leerlingen nauwgezet, zowel met eigen toetsen (spelling, dictée's), methodetoetsen (rekenen, begrijpend lezen) als met methode-onafhankelijke toetsen. Als de ontwikkeling niet naar verwachting verloopt en dreigt te stagneren, dan worden in samenspraak met de leerling en de ouders afspraken gemaakt over de benodigde aanpak. Aanvullend op de evaluaties van de leraar screent de directeur samen met de orthopedagoog twee keer per jaar alle leerlingen. Daarbij kijken ze of leerlingen voldoende progressie boeken en of zij de ondersteuning krijgen die nodig is. De school streeft bij de zorg naar inclusie, waar mogelijk. Dat betekent dat leerlingen met 'special needs' in principe welkom zijn op de school. Er is nu een aantal kinderen met een indicatie voor speciaal onderwijs. Door de individuele aanpak en de extra begeleiders komt de school tegemoet aan de specifieke ondersteuningsbehoefte van de betreffende leerlingen. Deze extra zorg is ook in de ontwikkelingsplannen opgenomen.

Dynamische schoolontwikkeling

De school heeft een 'platte' organisatiestructuur, waarbij de unitleiders een participerende leiderschapsrol vervullen binnen hun unit. Zij vormen samen met de directeur het managementteam. Er wordt veel belang gehecht aan dit gespreid leiderschap, omdat de school meerdere conceptdragers moet hebben, zodat de schoolontwikkeling niet afhankelijk is van de directeur en een enkele kartrekker. De lat voor (nieuwe) leraren ligt erg hoog. Zij moeten in staat zijn, en bereid zijn, om met elkaar te leren en authentiek onderwijs te ontwerpen. Dit vraagt naast een hoog kennisniveau (leerlijnen ed.) om creativiteit en reflectieve- en onderzoekvaardigheden. Er wordt veel geïnvesteerd in het teamleren. Net als de leerlingen hebben alle medewerkers een ontwikkelplan met hun eigen leerdoelen en een portfolio. Leraren kunnen zich ontwikkelen tot 'expert' op een bepaald vlak (rekenen, spelling, spel) en hebben een coach die het leren in de praktijk ondersteunt (coaching on the job). Feedback vormt een wezenlijk onderdeel van de interne opleiding. De verschillende talenten binnen het team worden goed benut. Waar de expertise ontbreekt wordt deze ingehuurd, in de vorm van scholing. Zo is dit jaar geïnvesteerd in de methodiek

van spelling en is kennis vergaard over het omgaan met hoogbegaafde leerlingen. In dit kader start komend jaar een expertgroep DNKRS. De leraren geven aan dat er een open cultuur is, van bij elkaar kijken, elkaar feedback geven, elkaar ondersteunen. Er wordt binnen de units nauw samengewerkt, ook met de pedagogisch medewerkers (schaduwcoaches).

Degelijk systeem van kwaliteitszorg

Het kwaliteitsdenken is sterk aanwezig in de school. Er wordt kritisch gereflecteerd en voortdurend gewerkt aan de ontwikkeling en verbetering van het onderwijs. De doelen die de school zich zelf stelt zijn ambitieus, zowel wat de leeropbrengsten betreft als de kwaliteit van het onderwijs en de organisatieontwikkeling (IKC, samenwerking met andere partners). De speerpunten van het schoolbeleid worden jaarlijks bepaald en vastgelegd in het jaarplan, dat ook systematisch wordt geëvalueerd. Daarnaast bepalen de units zelf hun eigen ontwikkelpunten. De kwaliteit wordt ook tussentijds gemonitord. Als voorbeeld noemt de inspectie de schoolbrede evaluatie van het 'pedagogisch tact'. Om de praktijk op dit vlak te borgen hebben er in alle units gerichte observaties plaatsgevonden door de orthopedagoog, die hier ook een rapportage over heeft geschreven. Verder heeft de school de didactiek van het spellingsonderwijs versterkt (methodiek Jose Schraven) evenals het rekenonderwijs (elke dag aandacht voor automatiseren, didactiek van 'met sprongen vooruit', invoering tempotoets). De aanpak resulteert nu al in betere leervorderingen. Ook is de motivatie van leerlingen toegenomen. Daarnaast heeft de school veel geïnvesteerd in het inrichten van een rijke leerlandschappen. Dit is nu gerealiseerd voor het rekenonderwijs. Maar ook voor de andere interessegebieden zijn allerlei 'hoeken' of leeromgevingen gecreëerd waar kinderen spelend kunnen leren en afhankelijk van hun leeftijd en interesse onderzoek doen (natuur, techniek, koken, wereldwerkplaats, ontdektuin). De ouders worden als educatief partner actief bij de school en bij de ontwikkeling van hun kind betrokken. De school verantwoordt haar kwaliteit in nieuwsbrieven en met het jaarverslag.

Tot slot

Bij het kwaliteitsonderzoek in 2010 sprak de inspectie nog van een school met potentie, maar was er wel de zorg dat bij een te sterke groei de kwaliteit onder druk zou komen te staan. Dit is niet gebeurd. Ondanks de explosieve groei, de uitbreiding van de units en alle nieuwe leraren, is de school er in geslaagd de eenheid te behouden en de kwaliteit van het onderwijs verder uit te bouwen en te borgen. Dit verdient een groot compliment. Terugkijkend is er bijzonder veel ontwikkeld in de afgelopen jaren. Dat is de reden dat de school het komend schooljaar het even wat rustiger aan wil doen, om de routines te laten inslijpen

en alle goede praktijken te consolideren (school noemt dit het jaar van de schildpad). Ook hieruit blijkt dat de school weloverwogen keuzes maakt in het schoolontwikkelproces.

3 CONCLUSIE

Kwaliteit

De inspectie concludeert dat de kwaliteit van het onderwijs op basisschool Laterna Magica op alle onderzochte onderdelen op orde is. Uit het onderzoek is gebleken dat de school op die gebieden geen tekortkomingen kent. Om die reden wordt het reeds aan de school toegekende basisarrangement gehandhaafd.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

BIJLAGE 1 OORDELEN

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2012. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2012 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Opbrengsten		1	2	3	4	5
1.1*	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.2*	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.5	De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.			•		

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1*	Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
2.2*	De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			•	

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.3	De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			•	
2.4*	De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			•	
2.6	De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.			•	

Tijd		1	2	3	4
3.1	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.4	De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.			•	
4.5	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			•	
4.6	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.			•	

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
5.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.				•
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	

Begeleiding		1	2	3	4
7.1*	De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			•	
7.2	De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.				•

Zorg		1	2	3	4
8.1	De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			•	
8.2	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.				•
8.3*	De school voert de zorg planmatig uit.			•	
8.4	De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			•	

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.				•
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.				•
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.				•
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			•	
9.6	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			•	
9.7	De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.			•	

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT1A	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	•	
NT2A	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	•	
NT4A	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	•	
NT4B	Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	•	